

Analyse af Special SFO-tilbud

Dato: 24.01.2025

Journalnr.: 23/10175

Introduktion

I kommunalbestyrelsen den 18. juni 2024 blev anbefalingerne fra Kommunalbestyrelsens §17, stk. 4-udvalg godkendt vedrørende takst- og serviceniveauet på specialområdet. Anledningen er, at Norddjurs Kommune har et højt udgiftsniveau til specialundervisningsområdet samt en høj andel af vores elever, der modtager et segregeret specialundervisningstilbud

§17, stk. 4-udvalgets analyse peger på, at en større del af ressourcerne på skoleområdet kan anvendes på det almene skoleområde ved at reducere taksten for specialundervisningstilbud. Med opdraget fra §17, stk. 4-udvalget har de følgende tre hensyn været gennemgående for udarbejdelsen af analysen; gennemsigtighed, retfærdighed og deltagelsesmuligheder.

På dagsordenspunktet til kommunalbestyrelsesmødet den 18. juni 2024 fremgår det desuden, at:

"Hvis anbefalingerne vedr. takstreduktion i specialklasser og specialskole tilsluttes, er det forvaltningens anbefaling, at der skal arbejdes videre med takst- og serviceniveauet på SFO/klub-området"

Denne analyse gransker serviceniveauet og hverdagspraksis på tværs af kommunens 4 special SFO'er på hhv. Søren Kanne Vestre Skole, Auning Skole, Langhøjsskolen og Djurslandsskolen.

Analysen fokuserer primært på økonomi, tilknytningen til almenfællesskabet, men også på elevernes behov og hverdagspraksisser i SFO'en.

Metode

Oplysninger om åbningstider og pædagogiske timer er tilsendt fra de respektive afdelingsledere. Oplysninger om elevtal og antal tilmeldte i SFO er indhentet i pladsanvisningen senest opdateret d. 21. januar 2025.

Derudover forvaltningen efter aftale besøgt hver special SFO i efteråret 2024 med henblik på at få en mere nuanceret forståelse af fysiske faciliteter, specialelevernes tilknytningen til det almene område og hverdagen generelt i special SFO.

Takster

Taksterne for SFO'erne i 2024 var:

Almen SFO: 24.394 kr.

Special SFO: 76.600 kr.

Djurslandsskolen SFO: 112.000¹ kr. (98.000 kr. for Klub-tilbud)²

Forældrebetalingen i Norddjurs Kommune udgør 2.175 kr. for SFO og 700 kr. for Klub uanset hvilket SFO/Klub-tilbud eleven er tilknyttet.

Åbningstider	Søren Kanne Vestre	Auning	Langhøj	Djurslandsskolen
Morgen SFO	6:30-8:00	6:00-8:00	6:30-7:30	(6:15)6:45-8:15 ³
Eftermiddag SFO	12:55-16:00 (12:55-15:30) ⁴	13:35-16:00 (11:30-15:00)	12:40-15:30 (12:40-15:00)	14:15-16:15 (12:15-16:15) ⁵ I skoleferier er SFO åben ml. 8:15-16:00
Ugentlig åbningstid	22 t 25 min	23 t 10 min	18 t 40 min	12 t 00 min ⁶

¹ Dette er grundtaksten. En stor del af eleverne på Djurslandsskolen har bevilget differentierede takster med et tillæg på enten 25%, 50%, 75% eller 100% af grundtaksten.

² Serviceniveauet mellem SFO og Klub på Djurslandsskolen er i praksis meget lille. Der arbejdes i Teams, hvori årgange kan være blandet. I et Team er der f.eks. elever fra 0. til 10. klasse. 29 elever er dækket af SFO-takst og 42 elever er dækket af Klub-takst, hvilket vil sige at den gennemsnitlige grundtakst for SFO/Klub på Djurslandsskolen pt. er 103.718,30 kr.

³ Djurslandsskolens MorgenSFO er ikke en del af SFO/Klub-tilbuddet, da benyttelse af MorgenSFO-tilbuddet kræver en særskilt bevilling fra Myndighed plus bevilling til kørsel.

MorgenSFO har åbent fra 6.45 til 8.15. To elever har bevilling fra kl. 6.15. Der er i alt tilmeldt 22 elever i MorgenSFO, og der er afsat 47,5 timer til at dække den særskilte MorgenSFO.

⁴ Parentes indikerer åbningstider fredag

⁵ Parentes indikerer åbningstider tirsdag

⁶ MorgenSFO er her ikke medregnet, da den ikke dækkes af SFO/Klub-taksten

Special SFO'erne i Norddjurs Kommune har gennemsnitligt åbent i 19 timer 5 minutter. Djurslandsskolen har kortest tid åbent, hvilket dels skyldes, at morgen-SFO ikke er en del af det takstdækkede SFO-tilbud, men bevilges fra Myndighed fra sag til sag. Derudover strækker selve skoledagen indskolingen sig generelt til længere ud på eftermiddagen end i specialklasserne. Auning har længst tid åbent i løbet af en uge, hvilket skyldes lang åbningstid om morgenen, og at SFO om fredagen begynder allerede 11:30.

Antal tilmeldte elever i SFO	Søren Kanne Vestre	Auning	Langhøj	Djurslandsskolen
Antal specialelever 0.-4. klasse	37	12	14	133 ⁷
Tilmeldte elever til Special SFO ⁸	27	8	10	71
Andel af elever tilmeldt special SFO	73%	67%	59%	53%

Pædagogiske timer	Søren Kanne Vestre	Auning	Langhøj	Djurslandsskolen
Ugentligt antal pædagogiske timer ⁹	70 t 12 min	32 t 20 min	46 t	281 t
Antal pædagoger/medhjælpere på arbejde i SFO ad gangen	1-5	1-2	1-3	10-32
Special SFO Pædagogiske timer pr. elev pr. uge	2,6	4,0	4,6	4,0
Almen SFO Pædagogiske timer udløst pr. elev pr. uge	1,0	0,9	1,5	N/A

⁷ 0.-10. klasse: SFO og Klub hænger i praksis sammen på Djurslandsskolen, selvom der er forskellige takster for 0.-3. klasse og 4.-10. klasse. Eleverne er organiseret i Teams, som kan bestå af elever på tværs af forskellige årgange.

⁸ Kilde: Pladsanvisningen - Januar 2025

⁹ Data fra timeskemaer tilsendt fra afdelingsledere

I Norddjurs Kommunes special SFO'er, udløser hver elev i gennemsnit omkring 3,8 pædagogiske timer om ugen. På grund af de relativt få specialelever i Auning og Langhøj kan der her være store udsving i antallet af pædagogiske timer pr. elev i special SFO.

I forhold til de almene SFO'er er forskellen i pædagogiske timer pr. elev størst i Auning og Langhøj. Her modtager hver specialelev 3,1 pædagogiske timer mere end en elev i almen SFO. I Auning deler almen- og special SFO dog fysiske rammer, hvorfor det specialpædagogiske personale også arbejder med almenelever. I observationsdataet ses det konkret ved at almenelever har mulighed for at deltage i aktiviteter, der er igangsat for specialeleverne og omvendt.

Forskellen mellem almen- og special SFO i Langhøj er i den forstand mere udtalt, da eleverne hverken deler fysiske rammer, hverdagsrutiner, eller voksne, som de kan gå til.

Tilknytning til almenfællesskabet

Der er væsentlig forskel på special SFO'ernes tilknytning til almenfællesskabet, hvilket til dels skyldes SFO'ernes fysiske rammer og hvordan eleverne er organiseret, men også at specialtilbuddene arbejder med forskellige målgrupper, behov og begrænsninger.

På både **Søren Kanne Vestre** og **Auning** har special SFO'en har sine egne lokaler, men beliggende i samme område som almen. De deler således både indgang, legeplads, hverdagsrutiner og aktiviteter med almen. Det er heller ikke usædvanligt, at eleverne har gæster fra almenklasserne med ind special SFO'en efter aftale.

Særligt elever som i løbet af skolegangen er blevet segregeret til det specialiserede område, bruger SFO-tiden som en mulighed for at være med i det almene fællesskab og dyrke relationer til tidligere klassekammerater her.

På **Langhøjskolen** er der omvendt ingen reel tilknytning til almen SFO'en. Special SFO'en er placeret på specialklassernes gang, som ligger i det ene hjørne af skolen, mens almen SFO'en er i Fritidshuset i den diametralt modsatte ende af skolens grund. Til faste større arrangementer såsom skolernes motionsdag og skolefester, er der principielt lige mulighed for deltagelse, men det er ikke ensbetydende, med at eleverne kan rumme at blandes i almenfællesskaberne.

I **Langhøj** lægges der vægt på at tale om fællesskaber i flertal, og ikke kun tale om ét samlende fællesskab, hvor alle skal kunne passe ind. Der lægges vægt på fællesskaber inden for specialrækkernes elever og familier ud fra de præmisser de har. Her arrangeres der blandt andet fælles middage, og børnefødselsdage i elevernes hjem, hvilket der afsættes en skoledag til med bus og personale.

Både i **Auning** og **Langhøj** lægges der vægt på, at der i øjeblikket er en tendens til, at det almene område låner flere pædagogiske og didaktiske tilgange og hensyn, som man

kender fra det specialiserede område. Konkrete eksempler på dette er zone-opdelte lokaler, ensartede opstartsprocedurer og visualisering af dagsplaner vha. f.eks. genkendelige piktogrammer. Dette argument er med til at kaste flere nuancer på forholdet mellem det almene- og det specialiserede område, samt fælleskabsforståelser herimellem.

På **Djurslandsskolen** er der begrænset leg og samvær internt mellem grupperne på skolen, og næsten ingen samvær med andre elever uden for skolen. Kendetegne for hele elevernes skolegang, er at skolen har som løbende fokuspunkt at forberede eleverne på verden uden for Djurslandsskolen. De skal i bund og grund lære at begå sig internt i skolen og ude offentlige steder ud fra de præmisser, som det enkelte barn er stillet.

Eleverne møder omverdenen på deres ture uden for skolen. Særligt i ferien, hvor der er færre elever i SFO end normalt er der gode forudsætninger for at tage offentlige steder hen, og hvor de møder andre børn. Det er f.eks. Djurs Sommerland, Gl. Estrup, Legerevet og Ree Park. Et andet eksempel på mødet med omverdenen er, at de ældre elever lærer at tage offentlige busser lige fra at læse en rejseplan til at stige på- og af bussen.

Hverdagen i special SFO

Fælles for de forskellige special SFO'er er, at hverdagen følger faste rutiner, struktur og at der er stor genkendelighed overført fra skoledagen. Særligt har SFO'erne fokus på at skabe en ensartet opstart og overgang fra skole til fritidsordning. Genkendeligheden fra skoledagen ses blandt andet ved, at pædagogerne i alle kommunernes special SFO'er også har timer i løbet af skoleundervisningen.

Ligesom i undervisningstiden er der i special SFO'en behov for klare aftaler og tidsstyring. På Søren Kanne Vestre og Langhøj bruges tidsstyringen til at sætte et maksimum på skærmtid, mens Auning bruger tidsstyring ved at eleverne som minimum skal bruge 20 minutter på en påbegyndt aktivitet for at undgå, eleverne 'zapper' mellem aktiviteter.

På Søren Kanne Vestre er special SFO'ens lokaler i tæt forbindelse til speciallindskolins klasselokaler, hvilket også er gældende på Langhøjskolen. Omvendt er SFO'en i Auning særligt adskilt ikke blot fra klasselokalet, men også skolen, idet SFO'en ligger på den anden side ad vejen i forhold til skolen.

Søren Kanne Vestre

På Søren Kanne Vestre følger en pædagog fra klassen eleverne hen til SFO'en. Hermed har SFO-pædagogerne mulighed for at blive informeret om, hvordan dagen er forløbet og modtage eventuelle opmærksomhedspunkter. Det samme gælder om morgenen, hvor SFO-pædagogerne "afleverer" eleverne ved skolestart.

Eleverne møder SFO-personalet, hvor hver elev bliver tjekket ind, og placeret på en stor oversigtstavle, der gør rede for hvor eleven opholder sig, hvilke aktiviteter de deltagere i samt anden praktisk information såsom medicin og transport.

Den første time hver dag ml. 13:00 og 14:00 skal alle elever være ude i skolegården, hvilket også gælder for almen SFO'en. Denne opstart, hvor alle elever får rørt sig, medvirker ifølge pædagogerne, at der er færre konflikter resten af eftermiddagen. Fra kl. 14:00, samles eleverne igen i SFO'en, hvor de frit beslutter, om de vil fortsætte på legepladsen, være i fællesrummet, legerummet, eller i krea-rummet. Ved hvert skifte, noteres dette på oversigtstavlen.

Auning Skole

I Auning er det SFO-pædagogerne, der henter eleverne ved klasseværelset på skolen, hvor eleverne overleveres af klassens lærer og pædagoger. Skolen ligger på den modsatte side af Sdr. Fælledvej i forhold til SFO'en, der ligger ca. 200m væk nær byens idrætshalbygninger.

Når eleverne ankommer i SFO'en tjekker de sig selv ind på komme/gå-skærmen i garderoben hos almen SFO'en. Herefter samles eleverne i Special SFO'ens eget lokale, hvor de starter eftermiddagen med at spise sammen. Om fredagen er det anderledes, da SFO'en begynder 11:30, hvor der normalt ville være frikvarter. Derfor skal alle elever bruge den første time til halvanden uden for på legepladsen. Herefter samles de for at spise.

Eleverne har mulighed for selv at vælge, hvad de vil lave, dog typisk ud fra nogle få udvalgte aktivitetsmuligheder. Tirsdag og torsdag er der fastlagte aktiviteter, hvilket skiftevis er brætspil og krea.

Langhøjskolen

I Langhøjskolen begynder eftermiddagen i special SFO med en rolig fælles gennemgang af dagen samt en overordnet "plan" for, hvad eleverne skal lave, og hvilke muligheder der er den pågældende dag. I denne fælles gennemgang, spiser de også frokost sammen ligesom i Auning.

Hver dag er der typisk én hovedaktivitet som eleverne enten kan til- eller fravælge. Derudover er der typisk begrænset udvalg af ting som eleverne kan vælge ud fra.

Djurslandsskolen, Fjellerup

Modsat andre SFO-tilbud er SFO'en (og Klub) på Djurslandsskolen for elever mellem 1. til 10. klasse. Eleverne er fordelt i 7 mindre grupper, hvilket er de samme grupper, som eleverne modtager skoleundervisning i.

Der er generelt ikke lige så stor forskel mellem skoledagen og SFO i den forstand, at der er behov for høj grad af struktur, genkendelighed og tidsstyring.

Eleverne er i de samme elevgrupper som i skoledagen. Disse grupper har egne lokaler fordelt på skolens område.

Bygningerne og rummene både inde og ude er afgrænsede og ruterne er kringlede, hvilket er en fordel for pædagogikken på skolen. Det er vigtigt, at eleverne kan trække sig i små rum, og grupperne blandes stort set ikke.

Der er få lange gange eller store fælleslokaler, da sådanne rum er med til at skabe større 'arousal' blandt eleverne. Også uden for er legepladser og gårdmiljøer fortrinsvist inddelt i zoner for at begrænse rummenes størrelse.

Gruppelokalerne bruges både til undervisning og fritidsophold. Derudover har hver elev et værelse, de kan trække sig tilbage i.

Djurslandsskolen, Ørum

Der er generelt en forskel på hvor megen energi og overskud eleverne har til SFO. De yngste elever kan ofte være mættet af indtryk når skoledagen er ovre, mens de ældre elever kan bruge SFO-tiden til at være sammen og dyrke et ungdomsliv, som de ellers kan have svært ved uden for Djurslandsskolens rammer.

Der er begrænset forskel mellem skoleundervisning og fritidsordning. Generelt kræver eleverne stort individuelt fokus, især når det kommer til at finde ud af, hvad der motiverer den enkelte elev, og hvad den enkelte elev har behov for. Hvis et bestemt emne interesserer en elev, gribes det typisk an på én måde i undervisningen og på en anden måde i fritidsordningen (SFO). Interesseområdet kan bruges som en motiverende faktor, enten som en integreret del af undervisningen eller som en "gulerod", der venter i pausen efter en periode med undervisning eller opgaveløsning.

Eleverne opholder sig i de samme grupper som i skoledagen. Modsat afd. Fjellerup er gangene brede og nogle steder lange og åbne, særligt i skolens nye lokaleafsnit, hvilket tilgodeser elever med multiple handicaps, der er afhængige af pladskrævende udstyr. Ligesom i Fjellerup trives elevgrupperne bedst ved at være fysisk adskilt fra hinanden.

Mens aktiviteterne i SFO ikke har faglige læringsmål, er der tydelige pædagogiske læringsmål, hvor eleverne skal lære almene "spilleregler" og følge dem. Tilsyneladende trivielle og afslappende aktiviteter kan udfordre elevernes adfærd, og eleverne bruger lang tid på at mestre dem.

I både skole- og SFO-regi har eleverne brug for tidsstyring, ofte visualiseret med skemaer uden for elevernes værelser. Nogle elever har brug for at kunne se hele dagens

forløb, mens andre kun kan overskue få blokke ad gangen. Skemaerne kan også indeholde, hvem der henter, eller hvem eleven skal følges med rundt. Ofte hjælper det eleverne, hvis et system fortæller, hvad der skal ske, frem for at en voksen fortæller dem det mundtligt.

Opsummering

Denne analyse af serviceniveauet i special SFO'erne i Norddjurs Kommune har fokuseret på følgende områder:

- **Åbningstider:** Hvor længe SFO'erne er åbne i løbet af en uge,
- **Bemanding og pædagogiske timer:** Antallet af pædagogiske timer til rådighed pr. elev.
- **Tilknytning til almenområdet:** Elevernes muligheder for at deltage i det almene fællesskab
- **Hverdagen i SFO:** Hvordan hverdagen ser ud i special SFO, og hvordan den adskiller sig fra skoledagen.

Analysen fremhæver især, at MorgenSFO i Djurslandsskolen ikke dækkes af hverken SFO eller Klub-takst, men drives på baggrund af individuelle bevillinger fra Myndighed.

Derudover peger analysen på, at der er væsentlige forskelle i elevernes tilknytning til det almene område i special-SFO'erne. Dette afhænger af de fysiske rammer, hvordan eleverne er organiseret, og at specialtilbuddene arbejder med forskellige målgrupper.